

УДК 639.3:619:616.99

Ю. В. ЛОБОЙКО, кандидат сільськогосподарських наук*

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

**УРАЖЕНІСТЬ ЦЬОГОЛІТОК КОРОПА ЕКТОПАРАЗИТАМИ
Lernaeacypriinacea ТА *Dactylogyruvavastatoru*
ВИРОЩУВАЛЬНИХ СТАВАХ**

*У роботі представлено результати досліджень цьоголіток коропа в рибницьких господарствах Львівської області на ураженість ектопаразитами *Lernaeacypriinacea* та *Dactylogyruvavastator*. Встановлено, що показники інвазованості риб у ставах значно коливалися залежно від місця вирощування та місяця вегетаційного періоду.*

*Ключові слова: короп, ектопаразити, цьоголітки, *Lernaeacypriinacea*, *Dactylogyruvavastator*.*

Однією із причин, що перешкоджають розвитку рибництва та збільшення рибопродуктивності є ектопаразитарні хвороби риб, які спричиняють значні економічні збитки. За останній час на багатьох рибпромислових водоймах України, особливо ставах, набувають значного поширення спалахи таких ектопаразитарних захворювань риб як дактилогіроз, гірдактильоз, аргульоз, лернеоз та інші [1, 2, 3].

Слід зазначити, що дослідження стосовно паразитофауни риб у водоймах Західного регіону в останні 10-15 років практично не проводилися. Значна частина раніше проведених досліджень стосується лише вивчення біологічних особливостей збудників [4, 5].

Мета і завдання досліджень. Метою досліджень було вивчення динаміки екстенсивності та інтенсивності інвазії цьогорічок коропа *Lernaeacypriinacea* та *Dactylogyruvavastator* протягом вегетаційного періоду вирощування в різних господарствах Львівської області.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводили впродовж вегетаційного періоду 2011 року на базі рибгоспів „Ходорів”, „Рудники”, „Стрий” (ВАТ „Львівський облрибокомбінат”) та „Великий Любін” (Львівської дослідної станції Інституту рибного господарства НААН України). Обстеженню піддавали цьоголіток коропа (*Cyprinus carpio*L.).

Іхтіопаразитологічний аналіз проводили за методом неповного паразитологічного розтину за І.Є. Биховською-Павловською [6]. Видову належність паразитів визначали за „Определитель паразитов пресноводных рыб фауны СССР” [7]. Екстенсивність інвазії (ЕІ) встановлювали за формулою:

$$EI = x/y \times 100$$

де: x – кількість риб, у яких виявили паразитів,
y – загальна кількість досліджуваних риб.

* Науковий консультант: доктор ветеринарних наук, професор В.В.Стибель

Інтенсивність інвазії (II) визначали шляхом підрахунку кількості паразитів на тілі досліджуваної риби.

Результати досліджень. Паразитологічними обстеженнями вирощувальних ставів різних господарств Львівської області було встановлено інвазію цьоголіток коропа ектопаразитами *Lernaeacyprinacea* та *Dactylogyrusvastator*.

Дослідження мальків вирощувального ставу рибгоспу „Стрий” протягом першого місяця (липень) показали, що вони були інвазовані лернеями з екстенсивністю інвазії 30% та інтенсивністю інвазії 2,50. Екстенсивність інвазії риб лернеями в серпні і вересні незначно знижувалася – на 5 та 15%, відповідно. II у серпні зросла на 3,8%, а у вересні знизилася на 33,2%. Середня EI в ставі становила 23%, середня II – 2,26.

Екстенсивність інвазії цьоголіток дактилогірусами у липні складала 25%, II – 6,20. У серпні EI риб *Dactylogyrusvastator* знизилася на 5%, II – на 27,4%. У вересні ектопаразитів на зябрах риб не виявляли. Середня EI впродовж вегетаційного періоду у вирощувальному ставі становила 23%, середня II – 5,35.

Таблиця

Ураженість цьоголіток збудниками ектопаразитів *Lernaeacyprinacea* та *Dactylogyrusvastator* у вирощувальних ставах господарств Львівської області (n=20)

Господар-ство	Місяці	<i>L. cyprinacea</i>		<i>D. vastator</i>		Змішана інвазія <i>L. cyprinacea</i> / <i>D. vastator</i>	
		EI, %	II	EI, %	II	EI, %	II
„Стрий”	липень	30	2,50	25	6,20	30	2,83/11,33
	серпень	25	2,60	20	4,50	20	1,75/7,25
	вересень	15	1,67	-	-	-	-
„Рудники”	липень	-	-	50	11,40	-	-
	серпень	-	-	40	9,75	-	-
	вересень	-	-	25	4,20	-	-
„Ходорів”	липень	20	2,50	25	11,60	35	2,40/7,71
	серпень	15	2,33	15	9,33	20	2,25/6,75
	вересень	-	-	10	4,50	-	-
„Великий Любін”	липень	35	3,43	-	-	-	-
	серпень	25	2,60	-	-	-	-
	вересень	10	2,50	-	-	-	-

Водночас, у деяких мальків спостерігали змішану інвазію *Lernaeacyprinacea* та *Dactylogyrusvastator*. Протягом липня EI становила 30%, середня II лернеями – 2,83, дактилогірусами – 11,33. У подальшому (серпень) EI знизилася на 10%, II лернеями та дактилогірусами на 38,2 % та 36,0%, відповідно. У вересні асоціативної інвазії цьоголіток ектопаразитами не спостерігали. Середня EI протягом вегетаційного періоду у вирощувальному ставі становила 25% середня II лернеями – 2,29, дактилогірусами – 9,29.

У вирощувальному ставі рибгоспу „Рудники” впродовж періоду спостережень встановлено виключно моноінвазію цьоголіток коропа *Dactylogyrus-*

vastator: у липні 50% риб було інвазовано з середньою П 11,40, впродовж другого місяця (серпень) у вирощувальному ставі зареєстровано зниження як екстенсивності, так і інтенсивності інвазії (ЕІ – на 10%, П – на 14,5%). Восени (вересень) було уражено 5 (25%) мальків коропа з інтенсивністю 4,2. Середня ЕІу вирощувальному ставі за вегетаційний період становила 38%, П – 8,45.

ЕІ цьоголіток лернеями у вирощувальному ставі рибгоспу „Ходорів” становила 20%, П – 2,50. У серпні показники ЕІ та П були нижчі на 5% та 6,8%, відповідно. У вересні цьоголітки коропа були вільними від ектопаразитів. Середня ЕІ впродовж вегетаційного періоду у вирощувальному ставі становила 17%, середня П – 2,42.

За результатами паразитологічного дослідження було встановлено, що ЕІ мальків *Dactylogyrusvastator* у липні становила 25%, П – 11,60. У серпні-вересні ЕІ риб дактилогірусами знизилася на 10 та 15%, а інтенсивність на 19,6 та 61,2%, відповідно. Середня ЕІ упродовж вегетаційного періоду у вирощувальному ставі становила 17%, середня П – 8,48.

Змішана інвазія *Lernaeacyprinacea* та *Dactylogyrusvastator* протягом липня виявлена у 35% мальків коропа, середня П лернеями становила – 2,40, дактилогірусами – 7,71. У серпні спостерігали зниження екстенсивності асоціативної інвазії на 15%, інтенсивності лернеями на 6,2, дактилогірусами – 12,3%. Середня ЕІ впродовж вегетаційного періоду у вирощувальному ставі становила 28%, середня П лернеями – 2,33, дактилогірусами – 7,23.

Дослідженнями у вирощувальному ставі „Львівської дослідної станції Інституту рибного господарства НААН України” встановлено моноінвазію мальків лернеями: у липні ЕІ риб становила 35%, П – 3,43; у серпні ЕІ риб *Lernaeacyprinacea* зменшилася на 10%, П – на 24,2%, у вересні ЕІ знизилася до 10%, П – 2,50. Середня екстенсивність інвазії у ставі за період обстеження становила 23%, середня інтенсивність інвазії – 2,84.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У вирощувальних ставах рибницьких господарств Львівської області встановлено інвазованість цьоголіток коропа ектопаразитами *Lernaeacyprinacea* та *Dactylogyrusvastator*. Захворювання реєстрували у вигляді моно- та асоціативної інвазії. Перебіг інвазій та ступінь інвазованості риб ектопаразитами був відмінним у різних господарствах. Найбільш інтенсивне ураження цьоголіток коропа ектопаразитами у вирощувальних ставах спостерігали у липні-серпні.

У зв'язку з одержаними результатами виникає потреба вивчення епізоотологічних особливостей лернеозу та дактилогірозу різних вікових груп коропа.

1. Беліба В. Г. Паразитофауна риб природних та штучних водойм Харківської обл./ В. Г. Беліба // Ветеринарна медицина. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. – 2006. – № 86. – С. 30 – 39.

2. Свтушенко А. В. Аналіз паразитофауни риб басейну річки Уди. / А.В. Свтушенко // Ветеринарна медицина. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. – 2006. – № 86. – С. 142 – 149.

3. Юськів І. Д. *Bothriocephalusacheilognathi* (Cestoda, Pseudophyllidea) паразит дволіток *Suprinuscarpio*L. в західних районах України / І.Д. Юськів // Науковий вісник ЛДАВМ ім. С.З. Гжицького. – Львів, 2003. – Т. 5, № 2. – Ч. 3. – С. 199 – 203.

4. Пукало П. Я. Епізоотологічні особливості лернеозу риб / Ю.В. Лобойко, М. М. Данко, В. Й. Божик // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького. – 2008. – Том 10. – № 2 (37), частина 1. – С. 253 – 256.

5. Проблеми здоров'я гідробіонтів сучасних умовах / Абрамов А.В., Айшпур М.В., Айшпур Р.М. та ін. під ред. М.С. Мандигри. – Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 320 с.

6. Быховская – Павловская Е. И. Паразиты рыб. Руководство по изучению / Е.И. Быховская – Павловская. – Л.: Наука, 1985. – 121 с.

7. Определитель паразитов пресноводных рыб фауны СССР: В 3т./ Под ред. О. Н. Бауера. – Ленинград: Наука, 1987. – Т. 3: Паразитические многоклеточные. – Ч.2. – 584 с.

ЗАРАЖЕННОСТЬ ЦОГОЛЕТОК КАРПА ЭКТОПАРАЗИТАМИ *LERNAEACYPRINACEA* И *DACTYLOGYRUSVASTATOR* В ОЗЕРАХ ДЛЯ ВЫРАЩИВАНИЯ/ Лобойко Ю. В.

*В работе представлены результаты исследований цоголеток карпа в рыбных хозяйствах Львовской области на заражение эктопаразитами *Lernaeacyprinacea* и *Dactylogyrusvastator*. Установлено, что показатели инвазийности рыб в озерах значительно колеблются в зависимости от места выращивания и места вегетационного периода.*

*Ключевые слова: карп, эктопаразиты, цоголетки, *Lernaeacyprinacea*, *Dactylogyrusvastator*.*

INFESTATION OF EARLING CARP WITH ECTOPARASITES *LERNEA CYPRINACEA* AND *DACTYLOGYRUS VASTATOR* IN NURSERY PONDS/ Loboiko Y. V.

*The paper presents results of investigation of earling carp in fish farms of Lviv region on infestation with ectoparasites *Lernaea cyprinacea* and *Dactylogyrus vastator*. Found that indices of fish infestation in ponds varied greatly depending on location of growing and month of vegetative season.*

*Keywords: earling carp, ectoparasites, *Lernaea cyprinacea*, *Dactylogyrus-vastator*.*

Рецензент – доктор ветеринарних наук Д. Ф. Гуфрій.